

PRÓZA

Americký román, ktorý ešte aj po vyše štyridsiatich rokoch dokáže oslovit' mladého čitateľa, v šesťdesiatych rokoch otváral nové obzory dnešným päťdesiatnikom.

Patrí do prúdu amerických „záchranárskych“ či „spasiteľských“ diel. Reaguje na stratu ideálov americkej spoločnosti po 2. svetovej vojne, na orientáciu na konzum, výrobu, a tým devastáciu ľudskej duše i prírody. Ako prví zažívajú **dezilúziu** bývalí frontoví vojaci a po nich ich mladší bratia – nasledujúca generácia.

Autor vidí skutočnosť rovnako alebo podobne čierne ako **beatnici** (napr. A. Ginsberg) alebo prúd **existencialistický** podfarbený prózou (N. Mailer: Americký sen), na rozdiel od nich riešenie vidí v morálnej čistote, nie v neresti alebo absolútnej slobode, teda anarchii.

S románmi konca štyridsiatych a päťdesiatych rokov ho spája motív „**putovania**“, striedania miesta deja (napr. J. Kerouac: Na ceste). Mladý Holden počas troch dní neustále mení miesto svojho pobytu (Pencey, New York, zmena hotela, prechádzky, rôzne večerné podniky, kiná, divadlo, byť Spencerovcov, byť rodičov, byť profesora Antoliniho). Neženie ho však túžba po zmene, nerobí to preto, že sa cíti voľný, ale skôr sa točí v pomyselnom kruhu.

Beatnikom prinesie zmena oslobodenie od konvencií, uvoľnenie, Holdenovi prinesie stres, ktorý ho ženie na pokraj psychických síl.

Jeho hrdina – šesťnásťročný študent Holden – patrí k hrdinom bojujúcim proti veteránym mlynom, na konci ich cesty chýba povestný happy end – je tam rezignácia alebo šialenstvo.

Holden strieda školy, niekedy ani nepočká, kým ho vyhodí pre neprospech, hoci je mimoriadne talentovaný.

Nevie sa prispôbiť pretvárke, hrubosti, chce byť dospelým a zároveň nenávidí svet dospelých.

Nemá silu poslušne a slepo ísť za kariérou, túži po slobode, láske a po sexuálnych skúsenostiach, ale je ešte citovo nezrelý. Okrem rodičov pozná len učiteľov a vo väčšine prípadov ho sklamú.

Pocit stratenosti a osamelosti umocňuje osobný smútok nad stratou brata Allieho.

Holden ešte chce žiť spoločne so všetkými, nie izolovane v komunite ľudí s rovnakým životným štýlom, ako napr. beatnici. Preto bolestne prijíma správanie dospelých, ktorí sa ženú za úspechom a majetkom, ktorí bohatnú na zachraňovaní ľudí a nezachraňujú ľudí preto, lebo je to správne a spravodlivé. Vyčíta im, že ľudia, ktorých mali radi a ktorí zomreli, sú príliš rýchlo zabudnutí. Chodia na cintoríny ako na piknik, bez lásky v srdci.

Jemu ešte záleží na stave sveta aj kvôli milovanej sestričke Phoebe a všetkým deťom. Nechce byť zbytočný, chce nad strmým útesom v žitnom poli zachytávať malé deti, aby nespádli do priepasti. Cíti, že Amerika už dávno nie je vlniacim sa, pokojným žitným poľom, bezpečným pre deti, ktoré miluje.

Chce, aby niekto myslel na symbolické kačičky v newyorskom mestskom parku, keď príde zima a mráz.

Holden rozpráva svoj príbeh lekárom (alebo nám) počas liečenia v sanatóriu.

Autor: Jerome David Salinger, [čítaj džerom dejvid selindžer] (1919), narodil sa v New Yorku, žije v New Hampshire, zúčastnil sa na fronte 2. svetovej vojny. Patrí do súčasnej americkej literatúry. (1. 1. 1919 – 27. 1. 2010)

Útvar: psychologický román.

Kompozícia

Skladá sa z 26 kapitol označených číslami. Román je rozprávaním Holdenova v 1. os. sg., ktorý lekárom odкрýva svoje vnútro.

Trikrát je použitý motív kačíc na zamrznutom jazere, nad osudom ktorých sa Holden zamýšľa. Pýta sa na ich osud taxikárov. Opakovaním dostáva problém kačičiek na zamrznutom jazere a ich záchrany **hodnotu symbolu**.

Dej sa odohráva počas troch dní:

1. Začiatok Holdenovho rozprávania o sebe (má majetných rodičov, brata spisovateľa, malú sestru Phoebe, jeden brat mu zomrel), škola v Pencey; príchod k Spencerovi – starému profesorovi dejepisu.
2. Obraz Spencerovcov, morálna kázeň pána profesora, rozbor príčin neúspechu.
3. Internát, spolužiaci Ackley, Stradlater.
4. Rande Stradlatera s Holdenovou tajnou láskou Jane.
5. Sobota v internáte (v stredu sa už mali začať vianočné prázdniny).
6. Čakanie na príchod Stradlatera z rande s Jane; bitka.
7. Rozhodnutie odísť ihneď.
8. Cesta vo vlaku s matkou svojho spolužiaka.
9. Cesta taxíkom – pýta sa taxikára, čo sa stane s kačičkami v Central Parku; ubytovanie v hoteli; nechce byť sám, pokúša sa niekomu volať.
10. Rozprávanie o Phoebe; tancovačka s tromi gráciami.
11. Spomienka na Jane a chvíle s ňou strávené.
12. Opäť taxík a otázka, čo sa stane s kačicami na jazere v zime; večer v kaviarni.
13. Cesta pešo do hotela, liftár mu ponúka slečnu na pobavenie za päť dolárov, Holden súhlasí.

14. Prostitútka Sunny prichádza a Holden bude stáť veľa síl, aby hneď odišla; pýtala až desať dolárov. Nedal jej ich, prišla preto aj s liftárom, ktorý ho napadol a päť dolárov mu vzali.
15. Telefonát Sally, dohovorené rande.
16. Počuje spievať pesničku: *Ked' raz človek niekde v žite chyti človeka*; hľadá Phoebe v škole.
17. Stretnutie so Sally, kino, klzisko.
18. Úvahy o náboženstve.
19. Debata s Lucem o sexe.
20. Volá uprostred noci Sally domov. Spomienka na smrť Allieho.
21. Rozhodne sa zájsť za Phoebe domov, rodičia sú, našťastie, preč. Phoebe sa prebudí.
22. Rozpráva jej, prečo musel odísť zo školy.
23. Rodičia sa vrátia, on nepozorovane vykĺzne.
24. Ide k bývalému učiteľovi a priateľovi svojho brata do bytu, kde žije so svojou ženou. Rozhovor s učiteľom o budúcnosti. Počas spánku sa prebral a zbadal profesora, ako sedí pri ňom a pohládza ho po vlasoch.
25. Odchod z bytu učiteľa, svitá. Napíše sestre list, že sa s ňou chce stretnúť. Phoebe príde aj s kufrom, chce ísť s ním. Vezme ju na kolotoče.
26. Ukončenie rozprávania Holden. Chýbajú mu spolužiaci. Kapitola má iba 28 riadkov.

Postava

Holden Caulfield

Šestnásťročný študent strednej školy v Pencey v Argestowne v Pensylvánii. Je to už jeho štvrtá škola. Nie je úspešný ani tu, vyhodili ho a po prázdninách sa už nemá do školy vrátiť. Prepadol zo štyroch predmetov, nepomohol ani pohovor s rodičmi.

Sám nevie povedať, prečo sa mu v škole nedarí. Znechutia ho spolužiaci alebo riaditeľ školy, ako to bolo v Elkton Hills. Podával ruky rodičom, ktorí prišli navštíviť svojich synov na konci týždňa, ale venoval sa len majetným.

Prežíva vážnu krízu, v puberte vyrástol naraz za jeden rok šesťnásť a pol centimetra, ochorel na pľúca.

Pochádza zo zámožnej rodiny, nemal nikdy hmotný nedostatok. Otec je úspešný advokát a Holden ho podozrieva, že upadol do konzumu ako takmer každý dospelý, ktorého pozná. Bojí sa, že otec nepomáha ľuďom preto, lebo sú nevinní a je to správne, ale preto, že chce byť slávny a bohatý. Matka je citovo poznamenaná smrťou Holdenovho brata Allieho.

Majú ešte jedného syna D. B., ako vojak zažil 2. svetovú vojnu. Armádu nenávidel viac ako vojnu. Vrátil sa domov obratý o všetky ideály. Je talentovaným spisovateľom, ale ako mnohí iní obetoval ideály a odišiel do Hollywoodu za slávou a pôžitkami.

Najmladšia v rodine je Phoebe, desaťročné rozkošné dievčatko, ktoré miluje svojho brata Holden. Láska je obojstranná. Možno aj vďaka Phoebe Holden miluje deti a chce ich chrániť. Považuje svoju sestru za jedinečného tvora – správneho, neskazeného.

Je veľmi vtipná a veselá. Píše romány o dievčatku menom Hazel Weatherfieldová, vymýšľa sama pre seba mená, lebo nie je spokojná so svojim.

Chápe, že Holden je smutný zo smrti Allieho, aj ona svojho brata milovala, ale je mŕtv. Ona to v detskom rozume prijala ako nezmeniteľný fakt, ale Holden sa s tým nevie vysporiadať.

Holden vyčíta dospelým, že stačí, aby im blízky zomrel, a hneď na neho zabudnú. Necítia úprimne, predstierajú city. Prichádzajú na cintoríny ako na pikniky, rozutekajú sa pri prvých kvapkách dažďa.

Sklame sa nielen v dospelých vo svojej rodine (ľahostajnosť, pretváрка, spoločenské konvencie namiesto citov), ale aj u učiteľov. Jedni nepresvedčia svojou odbornou úrovňou, druhí nemajú autoritu a ten, ktorému natoľko veril, že prišiel do jeho bytu miesto domova, ho pohládzal v spánku po hlave. Mal rád starého profesora Spencera, ktorý ho učil dejepis, napísal mu listok, aby sa prišiel rozlúčiť, ale ani ten sa neubráni mentorovaniu.

Majú široko rozvetvené príbuzenstvo, Holden je vo veku, ktorý je veľmi kritický k príbuzným (napr. pretváрка dobročinnnej tety, čudácky starý otec).

Svet rovesníkov nie je o nič vábnejší ako svet dospelých. Na ktorejkoľvek škole by bol, nachádzal presne tých istých chlapcov, ktorí celé dni rozprávajú o rugby a sexe. Presvedčivo ukazuje prostredie chlapčenských škôl, kde sa popri siláckych rečiach učia chlapci, ako obstať vo svete, o ktorý Holden nejako záujem.

On by si vedel predstaviť svoj život na brehu potoka v zrubovej chalúpke, ale nie sám. Nemá nikoho, kto by ta s ním išiel. Ponúkne to dokonca snobskému, rozmazanému dievčaťu Sally, ktorá bude veľmi prekvapená.

Veľmi sa ho citovo dotkne, že Jane – dievča, s ktorou prežil prázdniny – bola na rande so spolužiakom Stradlaterom. Jane mala otca opilca a často bola smutná. Bývala blízko pri nich a jej pes prechádzal do Holdenovej záhrady. Holdenova matka to nerada videla. Považovala Jane s matkou za povýšenecké. Holden ju bránil.

S Jane zažil nesmelú prvú lásku, takmer sa naozaj pobožkali, ale z toho zišlo. Hrávali celé hodiny dámu, ale Jane si figúrku dámy šetrila, nikdy s ňou nepotiahla.

Citová kríza ho zastihne práve v najhoršom čase – začína dospievať, nie je ešte zrelý nadväzovať sexuálne vzťahy, hoci veľmi smelo prijme ponuku dievčaťa na noc v hoteli. Radí sa o svojom sexuálnom živote so skúseným Lucem. Nedokázal by čokoľvek si začať s dievčaťom, ktoré by nemiloval.

Skúša, koľko alkoholu zvládne. V niektorých lokáloch mu ešte nenalejú, inde to ide bez problémov.

Holden sa podceňuje, myslí si o sebe, že je zbabelý, lebo neznáša bitku a súperenie.

Citová kríza sa dostaví tesne pred Vianocami, v čase, keď rodiny zdobia stromček a každý niekam patrí. Je zima a Holden často myslí na kačičky z mestského parku, trápi ho, kam sa uchýlia pred mrazom. Je presne v takej istej situácii ako ony, musia sa o ne postarať druhí.

Holden vie, že nemá silu po prázdninách pokračovať na ďalšej škole, a preto sa obáva prísť domov. Potulovaním a prepínaním síl ochorie, bude sa liečiť v sanatóriu, kde rozpráva svoj príbeh. Nechce hovoriť, čo bude potom, keď skončí liečenie.

Nechce stratiť ľudskú spoločnosť, záleží mu, aby sa jej maličkým nič nestalo. Symbolicky vyznieva jeho pranie stať pri okraji priepasti a chytať deti, ktoré sa hrajú na žitnom poli a netušia, že na jeho konci je priepať – on ju už zbadal.

Dej a ukážky

Holden v sanatóriu začína rozprávať o svojom citovom kolapse pred rokom:

... najskôr asi budete chcieť vedieť, kde som sa narodil, aké bolo moje všivavé detstvo, čo robili moji rodičia, kým ma mali, a podobné kraviny v duchu Davida Copper-

fielda, ale aby som vám pravdu povedal, vôbec sa mi o tom nechce hovoriť. Je to po prvé otrava, a po druhé, mojich rodičov by najmenej dvakrát za sebou trafil šlak, keby som prezradil niečo z ich súkromného života.

Poviem vám len o tej kanade, čo som zažil vlni okolo Vianoc, tesne predtým, ako som vydochol a musel prísť sem a dať si pohov.

Škola v Pencey:

Možno ste už o nej počuli. Alebo ste aspoň videli inzeráty.

V Pencey nevychovávali ani o chlpa lepšie ako v iných školách. A ja som tam namojdušu nepoznal nikoho, kto by bol skvelý alebo bystrý a podobne. Možno dvoch. A to je veľa. A tí už asi takí do Pencey prišli.

Bola sobota, hral sa posledný rugbyový zápas v roku, Holden si obzerá dievčatá:

Len štvrtoročníci si smeli doviezť dievčatá. Bola to strašná škola, nech sa na to pozierate tak či tak. Rád chodím niekam, kde človek aspoň sem-tam vidí baby...

Selma Thurmerová, dcéra nášho riaditeľa, vyskytovala sa na zápasoch zhusta, ale tá nebola práve typ, za ktorým by sa našinec bláznil. Zato to bolo ohromne fajn dievča. Raz som pri nej sedel v autobuse z Argestownu a troška sme spolu kecali. Páčila sa mi. Mala veľký nos, nechty obhryzené až do krvi a nosila tie nemožné umelé prsia, čo trčia na všetky strany, ale človeku jej bolo akosi ľúto. Najviac sa mi na nej páčilo, že vám stále nestrkala pod nos, aké je jej tatuško veľké zviera. Asi vedela, že je to špinavec a pajác.

Po prázdninách sa už nevráti a starý profesor Spencer ho pozval, aby sa s ním prišiel rozlúčiť. Má chrípku, leží, Holden musí ísť k nemu do bytu. Chlapec jeho veku je nekompromisný k starobe:

Viem, že to znie hnusne, ale ja to tak hnusne nemyslím. Proste som o starom Spencerovi hodne rozmýšľal, a ak o ňom človek primnoho rozmýšľa, tak sa čuduje, na kýho frasa taký starý chlap ešte žije.

– Čo sa to s tebou deje, chlapče? – povedal Spencer. Povedal to dosť zostra, a to bol od neho výkon. – Koľko predmetov si mal v tomto polroku?

– Päť, pán profesor.

– Päť. A z koľkých prepadáš?

– Zo štyroch. – Zahniezdil som sa trocha na posteli. V živote som na takej tvrdej posteli nesesedel.

Spencer ho nechal prepadnúť z dejepisu, prešiel iba z angličtiny.

V internátnej izbe ho navštívi spolužiak Robert Ackley, ktorý býval v susednej izbe.

Chodil do štvrtého ročníka, bol v Pencey už celé štyri roky, ale nik ho inak nevolal ako Ackley. Bol to taký strašne vyťahnutý chalan s ovisnutými plecami – meral aspoň stodevätidesiattri centimetrov – a mal nemožné zuby. Celý čas, čo býval vedľa mňa, nevidel som ho ani raz čistiť si zuby. Mal ich potiahnuté nejakou plesňou alebo čím, bolo to odporné, a človeku skoro prišlo zle, keď ho tak videl v jedálni s ústami napchatými zemiakovou kašou, hrachom alebo čím.

Neznášal Stradlatera a nikdy neprišiel do izby, keď bol Stradlater doma.

Nedá sa mu slušne naznačiť, že vyrušuje, Holden mu z kufra musí vybrať už zbalené nožničky a on si strihá nechty a striasa ich na podlahu. Odchádza, až keď prišiel Stradlater:

Pamätáte sa, čo som vám predtým rozprával, že Ackley bol vždy špinavý ako prasa? A teda to isté platilo aj o Stradlaterovi, lenže ináč. Stradlater bol normálne tiež prasa, ale prasa zakuklené. Vyzeral vždy bezvadne, ale mali by ste napríklad vidieť jeho britvu. Prišerne hrdzavá, oblepená holiacim mydlom, chlpmi a kadejakým svinstvom.

Potrpel si na svoj zovňajšok, lebo bol sám do seba šialene zamilovaný.

Stradlater sa chystá na rande a požiada Holdena, aby mu napísal kompozíciu – opis. Holden sa opýta, s kým ide na rande:

– Ona ťa pozná.

– Kto?

– No tá pipka, čo s ňou mám rande.

– Hej? – povedal som. – Ako sa volá? – Prudko ma to zaujímalo.

– Počkaj, nech si spomeniem... Aha. Jean Gallagherová.

Pána, skoro som odpadol, keď to povedal.

– Jane Gallagherová, – povedal som. Dokonca som zoskočil z umývadla. Namojdušu, skoro som odpadol. – Jasně, že ma pozná. Predvlani v lete bývala prakticky hneď vedľa nás. Mala takého veľkého psa, dobermana. Tak sme sa vlastne zoznámili. Ten jej pes ti stále chodil do našej...

– Preboha, Holden, začláš mi, – povedal Stradlater.

– Ako to, že ma spomenula? Chodí teraz do B. M? Hovorila, že tam asi bude chodiť. Hovorila aj o Shipley. Myslel som, že chodí do Shipley. Ako to, že ma spomenula? – Bol som úžasne rozčúlený. Fakt.

– Jane Gallagherová. Ježišikriste. – Nemohol som ju pustiť z hlavy. Namojdušu. – Mal by som ísť za ňou a povedať jej aspoň ahoj.

– Tak čo dočerta nejdeš? Len kecáš a kecáš, – povedal Stradlater.

Stradlater odíde a Holden musí stále myslieť na Jane a na to, ako s ňou hral dámu a ona nikdy nechcela pohnúť s dámou. Ackley ho obťažuje, idú do kina.

Niektoré veci si človek ťažko pamätá. Momentálne myslím na to, ako sa Stradlater vrátil z toho rande s Jane. Nemôžem si totiž presne spomenúť, čo som práve robil, keď som začul kroky toho idiota na chodbe. Asi som sa ešte vždy pozeral z okna, ale prisahám, že sa na to nepamätám... Strašne som sa zhrýzal. Keď sa vážne pre niečo zhrýzam, tak to nie je sranda. V takých prípadoch je so mnou tak zle, že musím dokonca ísť na záchod. Ale nejdem. Pretože sa zhrýzam. Nechcem sa z toho zhrýzania vyrušovať. Keby ste poznal Stradlatera, aj vy by ste sa boli zhrýzali. Zo dva razy som mal s tým sviniarom vo štvorke rande, a tak viem, čo hovorím. Bol bezohľadný. Fakt.

Vošiel a začal nadávať, aká je vonku zima.

Holden si veľmi nevšima, či je spokojný, alebo nespokojný s napísaným opisom a vyzvedá sa, či ho nechala pozdraviť a kde boli.

– Nikde. Sedeli sme v aute.

A zasa ma štuchol päšťou do pleca. To boli ale blbé vtipy.

– Tak už prestaň! – povedal som. – V akom aute?

– Eda Bankyho.

– Čo ste robili? – povedal som. – Vyspal si sa s ňou v tom Edovom voze? – Hlas sa mi triasol, až to nebolo pekné.

– Ale, ale, to sú výrazy. Mám ti vymágať ústa mydlom?

– Vyspal?

– To je výrobné tajomstvo, kamoško.

– Ani nevieš, či sa volá Jane alebo Jean, ty debil!

– Holden, vravím ti, zavri hubu. Dokrista, ja ťa varujem, – povedal. Vážne som ho dožral. – Ak nezavrieš hubu, uvidíš, že ti jednu strelím.

Stradlater ho udrie a z nosa sa mu valí krv.

V živote som sa bil len asi dvakrát a aj dvakrát som prehral. Nie som nejaký extra bitkár. Som pacifista, aby som pravdu povedal.

Ackley sa tvári, že nič nepočuje, keď Holden vchádza do jeho izby. Nechce spať so Stradlaterom v jednej miestnosti.

Ale odrazu som si to rozmyslel. Odrazu som sa rozhodol, čo spravím. Zmiznem s Pencey, a to na flaku, ešte tej noci. Nebudem čakať do stredy. Už sa mi tam nechce tvrdnúť. Bolo mi tam prišerne smutno a cítil som sa taký opustený.

Rozhodol som sa, že si vezmem v New Yorku v nejakom hoteli izbu – v takom lacnejšom – a do stredy si dám pohov.

Jedna vec ma pri tom balení trochu ubíjala. Musel som si zbaliť tie úplne nové korčule, čo mi mama poslala len asi pred dvoma dňami. Práve to ma ubíjalo.

Skoro vždy, keď mi niekto niečo dá, som z toho nakoniec smutný.

Keď som už bol celkom na odchode, s kuframi v rukách a tak, postál som chvíľu pri schodišti a naposledy som sa poobzeral po našej chodbe. Tuším som aj plakal. Nevieť prečo. Nasadil som si svoju červenú poľovnícku čiapku, otočil ju šiltom dozadu, ako som to mal rád, a zareval som, čo mi hrdlo stačilo:

– Spite sladko, debili!

Pešo ide na stanicu a odtiaľ vlakom do New Yorku. Cestuje spolu s pani Morrowou, spolužiakovou matkou, predstaví sa jej školníkovým menom. Narozprával jej nepravdy o synovi, len aby ju potešil, lebo bola presvedčená, že jej syn je citlivý chlapec:

Citlivý! To ma úplne položilo. Ten jej Ernest bol asi taký citlivý ako záchodová misa. Všimol som si ju lepšie. Nevyzerala na blbú ženskú. Vyzerala, že by mala sakrament-sky dobre vedieť, čo za fialka je ten jej drahý synáček. Ale človek nikdy nevie, ako to s nimi vlastne je – totiž s matkami. Matky sú všetky mierne trefené.

V New Yorku chce hneď niekomu zavolať, ale nemá komu. Vezie sa mestom v taxiku:

– Počujte, – povedal som. – Poznáte tie kačice na jazierku v Central Parku? Na takom malom jazierku? Neviete náhodou, kde sa podejú, keď celé jazero zamrzne? Neviete? Len tak, čirou náhodou. –

Vedel som, že pravdepodobnosť takejto náhody je jedna k miliónu.

Obrátil sa a pozrel na mňa ako na blázna.

– Čo sú to za vtipy, priateľko? – povedal. – Strieľate si zo mňa?

Ubytuje sa v hoteli, pozoruje oknom, ako sa správajú ostatní hostia. Zavolá bratovej priateľke. Veľmi ho láka zavolať svojej sestre Phoebe:

Škoda, že ju nepoznáte. V živote ste nevideli také pekné a bystré decko. Fakt je bystrá. Ako začala chodiť do školy, má v jednom kuse samé jednotky.

Môžete ju dokonca hocikde so sebou zobrať. Keď ju napríklad zoberiete na nejaký nemožný film, ona vie, že je to nemožný film.

Ide si sadnúť do kaviarne na coca-colu, pivo mu nenalejú. Tancuje s jednou z troch osamelých dievčat.

Na ceste domov si opäť spomenul na Jane:

Tá Jane vám bolo podarené dievča. Nedá sa povedať, že by bola vyložené krásna, ale ja som bol do nej úplne paf.

Moja mama ju nemala rada. Myslela si totiž, že sa Jane a jej matka dívajú na ňu trocha zvrchu, ak sa jej náhodou nepozdravili.

Mama dokonca tvrdila, že Jane vôbec nie je pekná. Ale podľa mňa bola. Mne sa proste páčila, a tým to hasne.

Pamätám sa na jedno popoludnie. Vtedy sme sa s Jane prvý a posledný raz dostali tak ďaleko, že sme sa skoro začali bozkávať.

Ešte na jednu vec si pri tejto príležitosti spomínam. Raz, bolo to tiež v kine, urobila Jane čosi, čo ma úplne položilo. Práve bol žurnál či čo, keď tu naraz cítim vzadu na krku nejakú ruku, a bola to jej ruka!

Zvláštna vec, ja vám poviem. Bola predsa ešte hrozne mladá a ženy, čo takto niekoho hladkajú vzadu na krku, majú zväčša takých dvadsaťpäť alebo tridsať a robia to obvyčajne svojim manželom alebo deťom.

Slovom, na to som myslel, keď som sedel v tom hnusnom foteli vo vestibule. Jane, panebože! Vždy, keď som si predstavil, ako sedí v tej rozheganej kraksni Eda Bankyho, šiel som sa zmagoriť. Vedel som, že ho tak ľahko nepripustí k telu, ale aj tak som sa šiel zmagoriť.

Opäť ide taxikom po poloprázdnom meste a pýta sa taxikára, kam sa podejú kačice z parku v zime.

Sedí v kaviarni, počúva hudbu a rozmyšľá o škaredých dievčatách:

Škaredé dievčatá majú ťažký život, ja vám poviem. Niekedy ich hrozne ľutujem. Niekedy sa na ne nemôžem ani dívať.

Vracia sa opäť do hotela:

Vojdem vám do liftu a liftár sa ma spýta:

– Nechcete sa trocha pobaviť, mladý? Alebo je už pre vás moc neskoro?

– Ako to? – povedal som. Nevedel som, čo tým myslí.

– Nechcete do postele fešandu?

– Ja, – povedal som. Bola to dosť tupá odpoveď, ale človeka to vyvedie z konceptu, keď vám niekto z ničoho nič položí takúto otázku.

Keď som otvoril, vo dverách stála tá prostitútko. V krátkom športovom kabáte, bez klobúka. Má blond vlasy, ale bolo vidieť, že si ich farbí. Ale nebola to žiadna stará škatuľa.

– Ako sa voláte, – spýtal som sa jej. Mala na sebe len také ružové kombiné či čo. Prišerne trápna situácia. Namojdušu.

– Sunny, – odpovedala. – Tak začnime, hej?

– Nemáte chuť sa porozprávať? – spýtal som sa jej. Bola to detská otázka, ale cítil som sa strašne blbo. – Veľmi sa ponáhľate?

Pozrela sa na mňa ako na blázna.

– Do kelu, o čom sa chceš rozprávať?

Holden ju po chvíľke konverzácie pošle preč a zaplatí jej päť dolárov, ako ho informoval liftár, hoci ona žiada desať.

Holden má po dlhom čase chuť pomodliť sa:

Ja sa nemôžem modliť vždy, keď sa mi chce. Po prvé, som tak trocha ateista. Ježiša mám rád, ale všetky ostatné historiky z Biblie mi vcelku môžu byť ukradnuté.

Liftár so Sunny sa vráti, vezme mu ďalších päť dolárov a nakoniec Holdena zbije.

Ráno zavolať Sally, dohodli sa, že sa stretnú. Zbalil si kufre a opäť zavolať taxík. Nemal ani predstavu, kam pôjde.

Za mizerné dva týždne som utratil celý majetok. Fakt. Ja som v podstate márnotratiník. Čo neminiem, to stratím. Zväčša si dokonca zabudnem zobrať, čo mi vydajú v reštauráciách, nočných podnikoch a tak. Mojich rodičov ide z toho čert zobrať.

Raňajkuje v bufete, kam prišli aj dve mnišky vybavené lacnými kuframi, Holden im pomáha.

Boli to také kufre, čo vyzerajú hrozne lacno, viete, nijaká pravá koža a tak. Viem, že sa z toho nestrieľa, ale ja neznášam, keď má niekto lacné kufre. Znie to prišerne, ale poviem vám, ak vidím u niekoho lacné kufre, tak som dokonca schopný toho človeka na prvý pohľad znenávidieť.

Keď som bol v Elkton Hills, býval som nejaký čas s jedným chalanom, Dickom Slancom, a ten mal tiež také hrozne lacné kufre. Mal ich vždy pod posteľou a nie na polici, aby ich nikto nevidel vedľa mojich.

Aby chudák Slagle nemal kvôli mojím kufrom komplexy menejcennosti, zobral som ich z police a strčil pod posteľ. A predstavte si, čo ten chalan nespravil. Na druhý deň vytiahol moje kufre spod postele a vyložil ich opäť na policu.

On totiž chcel, aby si chalani mysleli, že moje kufre sú jeho kufre. Fakt. Jemu to normálne liezlo na mozog. V jednom kuse ma napríklad kvôli tým kufrom otrieskaval ironickými poznámkami. Hovoril, že sú príliš nové a buržujské. To bol jeho obľúbený výraz.

Ide totiž o to, že je fakt ťažké bývať s niekým v jednej izbe, ak máte oveľa lepšie kufre než on.

Toto bol mimochodom tiež jeden z dôvodov, prečo som býval s takým blbcom a hovádom, ako bol Stradlater. On mal aspoň práve také kvalitné kufre ako ja.

Rozpráva sa so sestričkami o škole, o knihách, príjemne sa mu s nimi diskutovalo:

Ale tuším by sa mi bolo hovorilo ešte príjemnejšie, keby som nebol po celý čas típol, že sa odrazu spýtajú, či som katolík. Katolíci sa vždy snažia zistiť, či je niekto katolík. Mne sa to stáva dosť často. Viem, že je to sčasti preto, lebo mám irske priezvisko, a ľudia irského pôvodu sú obvyčajne katolíci. Lenže katolíci sa vždy snažia zistiť, či ste katolík, i keď nevedia vaše priezvisko.

Nehovorím, že to katolíkom zazlievam. Nezazlievam. Keby som bol katolík, asi by som bol taký istý.

Rozmýšľa o mníškach, ktoré nezištne po práci v škole vyberajú milodary do ošúchaného košíka, porovnáva ich dobročinnosť s konaním svojej tety:

Moja teta je ohromne dobročinná stvora, pracuje pre Červený kríž a tak, ale chodí veľmi dobre oblečená a keď ide za nejakým dobročinným poslaním, tak sa vždy hodí do parády, namaľuje si ústa a podobné somariny. Nevie si predstaviť, že by bola schopná urobiť nejaký bohumilý skutok, keby si musela obliecť čierne šaty a vyjsť na ulicu nenamaľovaná. Alebo matka Sally Hayesovej. Ježišikriste! Tá by šla vyberať prachy s košíkom jedine v tom prípade, keby jej za to každý darca bozkával zadok.

Zmyslel si, že kúpi sestričke Phoebe platňu. Pozoruje ľudí na prechádzke, hlavne jednu rodinku s malým synom, ktorý vyspevuje:

Keď raz človek niekde v žite chytil človeka.

Hneď som dostal lepšiu náladu. Nebol som už taký ubitý.

V novinách hľadá predstavenie, na ktoré by kúpil lístky pre seba a Sally. Nemal rád divadlo:

Hry sú síce vždy lepšie ako filmy, ale nejaké špeciálne nadšenie vo mne nevyvolávajú. V prvom rade mi hrozne lezu na nervy herci. Nikdy sa nepohybujú na javisku ako ľudia. Iba si to namýšľajú.

Prechádza sa po meste, spýta sa dievčatka, či nepozná jeho sestru, príde k zemepisnému múzeu, ale nevojde doň. Čaká na Sally, obzerá si množstvo dievčat, ktoré sú už doma na prázdninách:

Boli tam dievčatá, ktoré mali skrížené nohy a dievčatá, ktoré nemali skrížené nohy, dievčatá, ktoré mali bezva nohy, dievčatá, ktoré mali nemožné nohy, dievčatá, ktoré vyzerali ako fajn babky, a dievčatá, z ktorých by sa asi vykluli pekné fialky, keby ste ich

tak bližšie poznali. Bol na ne senzáčný záber, ak viete, ako to myslím. Ale dosť ma to ublížalo, lebo som musel v jednom kuse myslieť na to, čo sa s nimi všetkými stane. Totiž až vyjdú zo školy a z univerzity. Dalo sa očakávať, že sa zväčša povydávajú za nejakých tupcov. Za chlapíkov, ktorí v jednom kuse rozprávajú o tom, koľko benzínu žerie to ich sprosté auto.

Za chlapíkov, ktorí sú škrobi. Za chlapíkov, ktorí nikdy nečítajú knihy. Za chlapíkov, ktorí sú strašne nudní...

Konečne prišla Sally:

Vyzerala senzačne. Normálne senzačne. Bola v takom čiernom kabáte a čiernej baretke. Klobúk skoro nikdy nenosila, ale v tej baretke vyzerala skvele. Je to švandovné, ale v momente, ako som ju zazrel, mal som sto chuti sa s ňou oženiť. Ja som blázon. Dokonca som ju ani nemal veľmi rád, a predsa som mal z ničoho nič pocit, že ju milujem a chcem sa s ňou oženiť.

– Holden! – povedala. – To je skvelé, že ťa vidím! Nevidela som ťa sto rokov!

Keď sa človek s ňou niekde stretol, vždy hovorila strašne nahlas, až to bolo trápne. Nejako jej to prešlo, lebo bola šialene pekná, ale mňa to vždy príšerne šokovalo.

Cestou do divadla sme sa v taxíku trochu mancovali. Sprvu nechcela, lebo mala namaľované pery a tak, ale ja som ju zvädzal ako besný, takže jej nič iné nezostávalo.

Po divadle navrhla Sally, aby sa išli korčuľovať, túžila si požičať krátky krasokorčuľarsky úbor.

Nejde im to veľmi, sú na posmech, v bufete sa rozprávajú:

– Mala si už niekedy všetkého plné zuby? – povedal som. – Mala si už niekedy strach, že to s tebou pôjde stále viac z kopca, ak niečo nepodnikneš? Napríklad máš rada školu a tak?

– Je to príšerná otrava.

– Ja viem, že je to príšerná otrava, ale nenávidíš ju? To by som chcel vedieť. Či ju nenávidíš.

– No, niežeby som ju práve nenávidela. Človek predsa musí...

– No vidíš, a ja ju nenávidím! – povedal som. – A nielen školu. Všetko. Nenávidím život v New Yorku. Nenávidím taxíky, nenávidím autobusy na Madison Avenue aj so šoférmi, čo večne na teba revú, že sa vystupuje vzadu, nenávidím, keď ma niekto predstaví nejakému pajácovi, čo hovorí o Luntovcoch, že hrajú ako bohovia, nenávidím lifty, v ktorých sa musím voziť, ak chcem ísť normálne von, nenávidím predavačov u Brooks, čo ti donekonečna skúšajú nohavice, nenávidím ľudí, čo vždy...

– Nekrič, prosím ťa, – povedala Sally. Čo bolo prinajmenšom smiešne, lebo som vôbec nekričal.

– Napríklad autá, – povedal som takým hrozne tichým hlasom. – Ľudia sú zväčša úplne zblbnutí do svojich áut. Sú celí nešťastní, keď majú na nich maličké škrabnutie, vydržia donekonečna rozprávať o tom, koľko benzínu im žerú, a keď si kúpia úplne nové auto, už rozmýšľajú, ako by ho vymenili za ešte novšie. Ja nemám rád ani staré

autá. Vôbec ma nezaujímajú. Radšej by som mal koňa. Taký kôň aspoň má v sebe čosi ľudské, prepánajána! Koňa môžeš aspoň...

– Vôbec neviem, o čom vlastne hovoríš, – povedala Sally.

– Mala by si raz chodiť do chlapčenskej školy. Skús to niekedy, – povedal som. – Sú tam samí pajáci, a nerobíš tam nič iné, len študuješ, aby si sa naučila vyznať v tlačnici a mohla si jedného dňa kúpiť nejakého poondiateho cadillaca, a musíš sa v jednom kuse tváriť, že ti hrozne záleží na tom, aby rugbyový mančafť neprehral, a nerobíš nič iné, len od rána do večera debatuješ o babách, alkohole a sexe, a každý tam patrí do nejakej blbej, všivavej malej bandy, čo drží spolu.

Vystraší Sally návrhom, aby spolu ušli z New Yorku niekam, kde by žili pri potoku v zrubovom dome.

Po neslávnom konci rande na klzisku myslí na Jane, rád by jej zavolať. Spomína, ako sa zastávala ich spoločného známeho Ala Pikea:

Jane povedala, že nie je nafúkaný panák. Povedala, že trpí komplexom menejcennosti. Tvárila sa pritom, akoby ho ľutovala či čo, a nezdalo sa mi, že to len predstiera. Myslela to vážne. Dievčatá sú švandovné. Keď hovoríte o nejakom chalanovi, ktorý je vyložený hovädô – hrozná filčka alebo hrozný namyslenec – a keď ho spomeniete pred babkou, tak vám o ňom povie, že trpí komplexom menejcennosti.

Nakoniec sa predsa len odváži zavolať Jane, ale nikto to nezdvihol. Bol v kine, sedel pri panej s malou dcérkou, matka nad sentimentálnym filmom slzila:

Bolo s ňou také malé decko, ktoré sa príšerne otravovalo a potrebovalo ísť na záchod, ale ona ho ta nechcela zaviesť. V jednom kuse mu hovorila, aby ticho sedelo a slušne sa správalo. Tá mala asi také mäkké srdce ako hyena. Sú ľudia, čo si na nejakom sprostom sentimentálnom filme idú vyplakať oči a pritom sú to v deväťdesiat prípadov zo sta obyčajné filčky a hovädá. Bez srandy.

Má sa stretnúť v bare s Carlom Luceom, rozmýšľa o vojne:

Ja by som to tuším normálne nevydržal, keby som mal ísť na vojnu.

Môj brat D. B. bol v armáde štyri roky. Bol aj vo vojne, vylodil sa v Deň invázie a tak, ale ja si vážne myslím, že armádu nenávidel viac než vojnu.

Nevie pochopiť, ako sa bratovi mohla páčiť taká „limonáda“, ako je kniha Zbohom zbraniam (E. Hemingway).

Povedal, že v našej armáde je prakticky práve toľko lumpov ako medzi nacistami.

Slovom, som vlastne rád, že vynašli atómovú bombu. Ak bude ešte niekedy vojna, tak si na ňu sadnem, celkom navrch. Prihlásim sa dobrovoľne, namojdušu!

Stretnie sa s Luceom, rozprávajú sa o sexe, pretože Luce bol vyhlásený odborník. Ostal v bare a opil sa na mol. Zavolať v takom stave Sally domov. Vyšiel z baru, po ceste do parku mu padla platňa pre Phoebe a rozbila sa.

Nakoniec som to jazierko predsa len našiel. Niekde bolo zamrznuté a niekde nie. Ale kačice som nevidel.

Je mu zima, zmyslí si na to, že by možno zomrel, keby tu zostal. Spomína si na pohreb svojho brata Allieho:

Predstavil som si, ako mi prídu na pohreb milióny kreténov. Môj starý otec z Detroitu, ktorý v jednom kuse vyvoláva čísla ulíc, keď s ním idete v jeho blbom autobuse, ďalej moje tety, mám asi päťdesiat tiet, a všetci moji všivaví bratranci. Krásna spoločnosť! Tito všetci prišli, keď zomrel Allie, celá tá odporná debilná banda.

Strašne mi bolo ľúto mamy aj otca, a najviac mamy, lebo tá sa ešte vždy nespamätala zo smrti môjho brata Allieho.

Potom som si predstavil, ako ma celá tá banda pichne na nejaký blbý cintorín a ako tam budem ležať pod nejakým náhrobkom, na ktorom bude vyryté moje meno a tak. Obklopený samými umrlcami. Pána, keď je človek mŕtvý, tak je na večné veky zadrôtovaný! Až raz naozaj zomriem, pevne dúfam, že sa nájde nejaký rozumný človek, čo ma jednoducho hodí do rieky alebo kde.

Kto stojí o kvety, keď je mŕtvý? Nikto.

Keď je pekne, moji rodičia často chodia na cintorín a dávajú Alliemu na hrob kyticu. Párkrát som s nimi šiel, ale som prestal.

Pršalo na jeho mizerný náhrobok, pršalo na trávu na jeho bruchu. Pršalo na všetko dokola. Všetci návštevníci, čo boli na cintoríne, začali utekať ako blázni ku svojim autám. Mňa skoro čerti vzali. Všetci tí návštevníci sa mohli schovať vo svojich autách, pustiť si rádio a potom ísť do nejakého útulného podniku na večeru, všetci okrem Allieho. To som nemohol znieť. Ja viem, že tam na cintoríne je len jeho telo a že jeho duša je v nebi a podobné somariny, ale aj tak som to nemohol znieť. Proste som chcel, aby tam nebol. Vy ste ho nepoznali. Keby ste ho poznali, tak by ste pochopili, o čo mi ide.

Spomenul si na Phoebe, že by bola smutná, keby v daždi dostal zápal pľúc a zomrel. Rozhodol sa, že vkĺzne domov a navštíví svoju sestričku. Nespala vo svojej izbe, ale u D. B. Nezačula ho, bola na jedno uško hluchá:

Ležala tam s lícom na kraji podušky a spala. Keď spia napríklad dospeli a majú pritom otvorené ústa, tak vyzerajú odporne, ale deti nie. Deti vyzerajú fajn. Tie môžu mať hoci aj celú podušku zaslinenú, a predsa vyzerajú fajn.

– Holden, – povedala v momente. Objala ma okolo krku a tak. Je veľmi nežná. Fakt, na také decko je dosť nežná.

– Ty, ale mama vravela, že prideš až v stredu, – povedala. – Vravela, že v stredu.

– Pustili nás skôr. Tichšie. Všetkých pobudíš.

– Koľko je hodín? Vraj prídu domov veľmi neskoro, povedala mama. Šli na návštevu do Norwalku v Connecticute, – povedala Phoebe.

Holden jej povedal o platni:

– Ty, kúpil som ti platňu, – povedal som jej. – Ale cestou sa mi rozbila. – Vytiahol som tie kúsky z vreka na plášti a ukázal jej ich. – Bol som nadratý, – povedal som.

– Daj mi tie kúsky, – povedala. – Ja to zbieram. – Vzala mi ich z rúk a vložila do šuplíka na nočnom stolíku. Úplne ma tým zabila.

– Ako to, že si prišiel už dnes? – spýtala sa ešte raz. – Nevyrazili ťa náhodou zo školy alebo čo?

– Predsa som ti povedal. Pustili nás skôr. Pustili celú...

– Vyrazili ťa! Vyrazili! – povedala Phoebe. Potom ma udrela pästou po stehne. Tá má silu, keď ju niečo našťve. – Vyrazili! Ach, Holden! – Zakryla si rukou ústa a tak. Ju hneď všetko rozčúli, namojdušu.

Phoebe sa prikryla vankúšom a dlho ho nebrala na vedomie. Vedela tak veľmi dlho trucovať.

Rozprával jej o škole, vysvetľoval, prečo sa to stalo:

– Ty nemáš rád vôbec nič.

To, čo povedala, ma normálne dorazilo.

– Ale áno! Mám! Jasně, že mám. To mi nehovor. Prečo mi to hovoríš?

– Lebo nemáš. Nemáš rád žiadnu školu. Nemáš rád milión vecí. Nemáš!

Phoebe ho vyzve, aby povedal aspoň jednu vec, ktorú má rád, ale on sa práve v tej chvíli nevie sústrediť:

– Tak si spomeň!

– Mám rád Allieho, – povedal som. – A rád robím to, čo teraz. Rád tu takto sedím a rozprávam sa a o všetičom rozmýšľam...

– Allie je mŕtvy... Toto hovoríš vždy. Keď je niekto mŕtvy a tak, keď je v nebi, tak to už nie je...

– Ja viem, že je mŕtvy. Myslíš, že to neviem? Ale ja ho predsa môžem mať ďalej rád, nemôžem? Prepánajána, predsa nemôžeš niekoho z ničoho nič prestať mať rada len preto, že je mŕtvy! Zvlášť ak bol tisíckrát lepši než ľudia, čo sú živí.

Rozprávajú sa o tom, čím by chcel byť:

– Byť advokátom je fajn, ale mňa to neláka, – povedal som. Vieš, fajn je to vtedy, keď zachraňuješ životy nevinným ľuďom a podobne, lenže keď si advokát, tak tie veci nerobíš. Robíš len to, že zarábaš ťažké prachy, hráš golf a bridž, kupuješ autá, piješ martini a sekáš parádu. A potom. Aj keď zachraňuješ ľuďom životy, ako môžeš vedieť, či preto, že fakticky chceš zachraňovať ľuďom život, alebo preto, že fakticky chceš byť len senzáčnym advokátom, ktorého hneď po tom jeho blbom pojednávaní obklopi davy novinárov a každý mu gratuluje a potľapkáva ho po pleci?

– Vieš, boha, čím by som chcel byť? Keby som si tak mohol vybrať?

– Čím? A prestaň hrešiť.

– Poznáš tú pesničku Keď raz človek niekde v žite chyti človeka? Tak ja by som chcel...

– To má byť Keď raz človek niekde v žite s t r e t n e človeka! – povedala Phoebe. To je báseň. Od Roberta Burnsa.

– Slovom, ja si v jednom kuse predstavujem, ako sa davy malých deciek hrajú na takom velíkánskom žitnom poli. Tisíce malých deciek, a široko-ďaleko niet ani jedného dospelého, myslím teda okrem mňa. A ja ti stojím na kraji nejakej strašidelnej priepasti.

A vieš, čo musím robiť? Musím chytiť každého, kto sa priblíži k tej priepasti. Rozumieš, ak uteká a nedáva sa, kde beží, ja musím odniekiaľ vyliezť a chytiť ho. A toto by som robil od rána do večera.

Sestrička mu dala všetky svoje peniaze – osem dolárov a osemdesiatpäť centov. Rozplakal sa. Holden stihol zavolať svojmu najobľúbenejšiemu profesorovi a priateľovi staršieho brata D. B. a prišli rodičia. Podozrievali Phoebe, že fajčila cigarety.

Antolliniovci mali taký ohromne elegantný byt na Sutton Place, s dvoma schodíkmi, ktorými sa šlo do obývačky, s domácim barom a tak.

– Mám pocit, že sa rútiš do nejakej strašnej, strašnej priepasti. Len namojdušu neviem, do akej... Počúvaš ma?

– Áno.

– Mohlo by to byť také, že budeš tridsaťročný vysedávať po baroch a nenávidieť každého, kto vojde dnu a bude vyzerat' na to, že kedysi možno hrával na univerzite rugby. Alebo získaš len toľko vzdelania, že budeš nenávidieť ľudí, čo hovoria: Neni sú doma. Alebo skončíš v nejakej kancelárii a budeš hádzať do najbližšej stenotypistky spinadlá na papier. Nevie. Ale rozumieš, o čo mi ide?

– Áno. Samozrejme, – povedal som. A naozaj som mu rozumel. – Ale čo sa týka tej nenávisťi, v tom sa mýlite. Totiž, že budem nenávidieť každého, čo hrá rugby, a tak. To nie je pravda. Ja málokoho nenávidím.

– Ak ti niečo napíšem, prečítaš si to pozorne? A odložíš si to?

– Áno. Samozrejme. – povedal som. A to som aj urobil. Podnes mám ten papier, čo mi vtedy dal.

– Zvláštne je, že to nenapísal nejaký básnik z povolania. Napísal to psychoanalytik, ktorý sa volá Wilhem Stekel.

Známkou nezrelého človeka je, že chce za niečo vznešene zomrieť, kým známkou zrelého človeka je, že chce pre niečo pokorne žiť.

Holden je čoraz unavenejší a profesor sa s ním rozpráva o potrebe túžiť po vzdelaní, o dievčatách. Nakoniec zaspal:

Potom sa niečo stalo. Nechce sa mi dokonca o to ani rozprávať.

Z ničoho nič som sa zobudil. Nevie, koľko bolo hodín, len som sa zobudil. Cítil som niečo na hlave, nejakú ruku. Pána, ale som sa naľakal. A čo to bolo? Antolliniho ruka. Predstavte si, sedel na dlážke na gauči, potme, a normálne ma hladkal po hlave, akoby sa so mnou maznal alebo čo.

– Pána, čo to robíte? – povedal som.

– Nič! Proste tu sedím a obdivujem...

– Čo to robíte? – povedal som ešte raz. Nevedel som, čo dočerta mu mám povedať, pekne som bol z toho šokovaný.

Šiel som k dverám, a on za mnou. Keď som zazvonil na lift, ostal stáť vo dverách. Nič viac nepovedal, len stále opakoval to svoje: čudný, veľmi čudný chlapec. Čudný, do kýbla!

Nevedel som, o čom dokrista mám hovoriť, kým som tak čakal, ale on tam ešte vždy stál a tak som povedal:

– Začnem čítať nejaké dobré knihy. Fakt. – Niečo som totiž musel povedať. Bolo to desne trápne.

Prespí na stanici, nevie, čo si má počať. Všetci sa pripravujú na sviatky, rozpráva sa s mŕtvym bratom:

– Allie, nenechaj ma zmiznúť, Allie, nenechaj ma zmiznúť. Prosím ťa; Allie.

Rozhodol som sa, že odidem preč. Rozhodol som sa, že sa už nikdy nevrátim do žiadnej školy.

Zanesie do školy lístok pre Phoebe, aby sa stretli, chce jej vrátiť peniaze, ktoré mala nachystané na Vianoce.

Na schodišti vidí neslušné nápisy, najradšej by ich všetky zotrel. Zotrel jeden, ale videl ďalšie vyryté nožom. Ubíjalo ho to.

Nikde na svete nenájdete pekné a tiché miesto, lebo také miesto neexistuje. Myslíte si, že existuje, ale hneď, ako tam prídete, niekto sa vkradne dnu a kým sa nebudete dívať, napíše vám rovno pod nosom: Po...

Ja si dokonca myslím, že keď raz zomriem a pichnú ma na cintorín, kde budem mať náhrobok s nápisom Holden Caulfield, a potom v ktorom roku som sa narodil a v ktorom zomrel, že hneď pod tým bude: Po...

Holden sa cíti veľmi zle, ledva môže prísť na stretnutie s Phoebe, ktorá ho celkom odzbrojí:

Jedna vec mi nešla do hlavy: mala so sebou taký veľikánsky kufor.

Položila kufor na zem.

– Moje šaty, – povedala. – Idem s tebou. Môžem? Áno?

Bola smutná, že ju nechce zobrať so sebou a odmietla sa vrátiť do školy. Išli smerom k ZOO a Phoebe išla po druhej strane cesty, lebo bola urazená. Aj keď bola zima, kolotoče fungovali, čo prebralo z mlčanlivosti aj Phoebe, ide sa spolu so šiestimi dečkami previezť. Sľúbil jej, že sa s ňou vráti domov.

Toto je všetko, čo som vám chcel povedať. Mohol by som vám ešte rozprávať, čo som robil, keď som prišiel domov, ako som ochorel atakďalej, a do ktorej školy mám chodiť na jeseň, až odtiaľto odidem, ale nechce sa mi. Fakt. Nie. Tieto veci ma teraz nijako nezaujímajú.

Viem len to, že každý, o kom som rozprával, mi akosi *chýba*. Dokonca aj Stradlater a Ackley napríklad.

Forma

Autor patrí k tým americkým spisovateľom, ktorí do svetovej literatúry preniesli hovorovú reč mládeže (frazologizmy – *na flaku umrieť*; módne slová – *pekelne, senzačne, fakt*) a *slang* (*psina, klzko, flákači, zízať, trepať sa*) do lite-

rárnej reči. Napriek tomu, že slang rýchlo starne, jazyk diela oslovuje aj dnešných mladých ľudí.

(Najväčšia psina ale bola, že sme sa na celom tom blbom klzku korčuľovali najhoršie. Vážne, **najhoršie**. A boli tam drevá, že by ste nad nimi zaplakali. Sally sa v jednom kuse krivila členky, až ich mala prakticky na ľade. Nielenže to vyzeralo pekelné hlúpo, ale muselo ju to aj pekelné bolieť. Mňa to teda bolelo. Div som z toho na flaku neumrel. Musel byť na nás senzačný záber. A čo bolo na celej veci najhoršie, očumovalo nás tam aspoň dvesto flákačov, ktorí nemali nič lepšieho na programe, len postávať okolo klzka a zízať na každého, čo sa trepal na ľad.)

Jednou z predností diela je bohaté uplatnenie **vtipných dialógov**. Holdenovo rozprávanie nie je jednoliatym epickým prúdom, ale reprodukuje aj dialógy a zároveň kometuje názor alebo reakciu postavy:

– Ocko ťa zabije.

Pána, keď si tá niečo vezme do hlavy, tak to stojí za to!

– Nie, nezabije. V najhoršom prípade urobí zasa strašný bengál a pošle ma do tej sprostej vojenskej školy. Nič horšie nespraví. A čo je hlavné, ja pri tom vlastne vôbec nebudem. Budem preč. Budem... no, asi v Colorade na tom ranči.

– Nedaj sa vysmiať. Ved' nevieš ani jazdiť na koni.

– Že neviem? Teda náhodou viem. Bezpečne. Tam ťa naučia jazdiť na koni raz dva, – povedal som.

– Nebabri si to. – Babrala si ten flajster na lakti. – Kto ťa tak ostrihal? – spýtal som sa jej. Práve som si všimol, ako nemožno je ostrihaná. Príliš nákrátko.

– Do toho ťa nič, – povedala. Niekedy vie byť veľmi protivná. Fakt. Normálne protivná. – Zrejme si zas prepadol zo všetkých predmetov, – povedala veľmi protivne. Bola to vlastne svojím spôsobom sranda. Občas hovorí ako nejaký učiteľ, a je to ešte len dieťa.

– Nie, – povedal som. – Z angličtiny som prešiel.

Použitá literatúra: Salinger, J. D.: Kto chytá v žite. Bratislava: Smena, 1964.